

Gyermekbarát igazságszolgáltatás – ellenőrzőlista szakemberek számára

Milyen lépések szükségesek az eljárások gyermekbaráttá tételéhez?

A gyermek képes lesz-e élni a meghallgatáshoz való jogával?

- A körülmények megfelelő kialakításával biztosítani kell a gyermek meghallgatását.
- A szakembereknek az eljárás során végig egyértelműen tiszteletben kell tartaniuk ezt a jogot.

Kap a gyermek szakmai és személyes támogatást?

- A szakmai támogatás szociális munkások és pszichológusok bevonását is jelentheti.
- Bizalmi személy.

Hogyan tájékoztathatjuk a gyermeket az eljárás menetéről és saját jogairól?

- Szóbeli és írásbeli tájékoztatással.
- A gyermek korához, érettségéhez, megértési szintjéhez és esetleges kommunikációs nehézségeihez igazított információkkal.
- Képanyagokkal.

Hogyan készíthető fel a gyermek a meghallgatásra?

- A támogató személynek ellenőriznie kell, vajon:
 - a gyermek úgy érzi-e, hogy megfelelően tájékoztatták a jogairól.
 - a gyermek tudja-e, mire számíthat az eljárás folyamán.
- A felkészítésnek nem sokkal a meghallgatás előtt kell megtörténnie.
- A felkészítés részeként gyermekbarát találkozásokat és látogatásokat kell szervezni.
- Azonosítani kell a gyermek sajátos szükségleteit.

Milyen kérdéseket kell feltenni a gyermeknek a meghallgatás előtt?

- Megfelel-e a gyermeknek a helyszín és az időpont?
- Ki legyen az őt kísérő bizalmi személy?
- Vannak-e olyan személyek, akiknek nem kellene jelen lenniük a meghallgatáson?
- Szükség van-e a gyermekkel kapcsolatban védelmi intézkedésekre?
- Ki vezesse a meghallgatást?
 - A nem és a foglalkozás alapvető fontosságú.

Mi a célja e részletek gyermekkel történő egyeztetésének?

- A gyermek befolyásolhatja a meghallgatás lefolytatásának módját.
- A gyermek megismerheti a meghallgatást vezető személyt.

A meghallgatást megelőzően milyen intézkedések segítenek annak gyermekbaráttá tételében?

- Viselkedési szabályok felállítása.
- A megérkezés után és a meghallgatás előtt rövid várakozási idő.
- Gyermekbarát váró kialakítása.

A meghallgatás során milyen intézkedések segítenek annak gyermekbaráttá tételében?

- Gyermekbarát meghallgató helyiség a bíróságon kívül.
- Gyermekbarát viselkedés minden résztvevő részéről.
- A meghallgatáson kevés résztvevő jelenléte.
- A vádlott vagy a másik fél jelenlétének hiánya.
- Csak egyetlen, a gyermeket meghallgató személy.
- A gyermek életkorához és érettségéhez igazított nyelvezet.
- Megfelelő kérdezési technikák alkalmazása.
- Rövid, legfeljebb egy óra időtartamú meghallgatások.

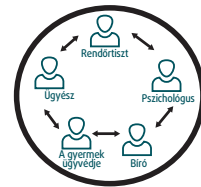
A meghallgatást követően milyen intézkedések segítenek annak gyermekbaráttá tételében?

- Visszajelzés és a további lépésekkel kapcsolatos tájékoztatás nyújtása a gyermek számára.
- Minden részt vevő szakember egyetértése az utánkövetéssel kapcsolatban.

Mit lehet tenni azért, hogy a többszöri meghallgatás elkerülhető legyen?

- A bizonyítás során videofelvételek készítésének lehetővé tétele (büntetőügyek esetén).
- Együttműködés és információcsere az összes részt vevő szakértői csoport között.

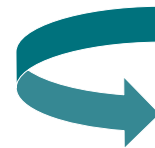

Ha egy meghallgatás nem elegendő, a szakembereknek tisztában kell lenniük azzal, hogy a további meghallgatások során:

- A szakemberrel kialakított bizalmi kapcsolat még fontosabb, és a meghallgatást ugyanannak a szakembernek kell elvégeznie.
- Kerülni kell az ismétlődő kérdéseket.
- A szakembereknek meg kell osztaniuk egymással a releváns információkat.

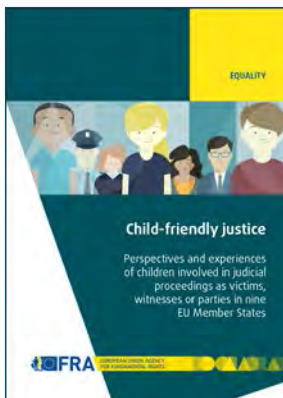
Milyen utánkövetés szükséges?

- További támogatás a gyermeknek és családjának.
- A döntéssel kapcsolatos tájékoztatás és magyarázat, illetve információk a további lehetséges támogatásról.
- Rövid időközök a meghallgatás és a döntéshozatal között; a döntést kísérje tájékoztatás.

Utánkövetés hiányában mi történik?

- Az eljárások csak akkor zárhatók le, ha az utánkövetés biztosított és arról jelentés készül.

Az Európai Unió (EU) területén évente mintegy 2,5 millió gyermek vesz részt bírósági eljárásban a szülei válása okán, vagy éppen egy bűncselekmény áldozataként vagy tanújaként. Bár az ilyen eljárásokban való érdemi részvételük létfontosságú az igazságszolgáltatás működéséhez, továbbra is aggályos a gyermekekkel szembeni bánásmód az igazságszolgáltatási rendszerben. Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége (FRA) megvizsgálta, hogy a gyakorlatban mennyire érvényesül a gyermekek meghallgatáshoz, tájékoztatáshoz, védelemhez és megkülönböztetésmentességhez való joga. Ennek keretében széles körben kikérték a szakemberek és a bírósági eljárásokban érintett gyermekek véleményét. Az első jelentés a szakemberek álláspontját mutatta be. Az aktuális jelentés központi témája a gyermekek álláspontja, ezért vázolja az ő véleményüket a teljes körű részvételüket akadályozó tényezőkről, illetve az ilyen akadályok leküzdését segítő erőfeszítésekről. Az első jelentéshez hasonlóan a második is nyomatékosítja, hogy az Unió egész területén sokat kell még dolgozni azon, hogy az igazságszolgáltatás valóban gyermekbarát legyen.

További információk:

Tekintse meg az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége (FRA) gyermekbarát igazságszolgáltatással kapcsolatos jelentéseit és honlapját:

- FRA (2017), *Gyermekbarát igazságszolgáltatás – a bírósági eljárásokban áldozatként, tanúként vagy félként érintett gyermekek álláspontja és tapasztalatai kilenc uniós tagállamban*, Luxembourg, Kiadóhivatal;
- FRA (2017), *Gyermekbarát igazságszolgáltatás – a gyermekek és a szakemberek álláspontja és tapasztalatai*, Összefoglaló, Luxembourg, Kiadóhivatal (az Unió 23 nyelvén elérhető)
- FRA (2015), *Gyermekbarát igazságszolgáltatás – a szakemberek álláspontja és tapasztalatai a gyermekek polgári és büntetőeljárásban való részvételéről 10 EU-tagállamban*, Luxembourg, Kiadóhivatal; valamint ennek összefoglalója: <http://fra.europa.eu/en/publication/2015/child-friendly-justice-perspectives-and-experiences-professionals-summary> (az Unió 24 nyelvén elérhető)
- <http://fra.europa.eu/en/theme/rights-child>

FRA – AZ EURÓPAI UNIÓ ALAPJOGI ÜGYNÖKSÉGE

Schwarzenbergplatz 11 – 1040 Bécs – Ausztria
Tel. +43 158030-0 – Fax +43 158030-699
fra.europa.eu – info@fra.europa.eu
[facebook.com/fundamentalrights](https://www.facebook.com/fundamentalrights)
[linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency](https://www.linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency)
twitter.com/EURightsAgency

Kiadóhivatal

© Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége, 2018
Fotó: © FRA

